Kovács Zoltán

A legnagyobb készséggel

PUBLICISZTIKA - ELSŐ OLDAL - LX. évfolyam, 2. szám, 2016. január 15.

Így kezdődik Szolzsenyicin *A Gulag szigetvilág* című könyve: „1940-ben barátaimmal figyelemreméltó hírre bukkantunk a Tudományos Akadémia *Természet* című folyóiratában. Az állt ott apró betűkkel, hogy a Kolima folyó melletti ásatások során valahogy felszínre került egy föld alatti jéglencse, egy megfagyott ősvilági folyó – és abba belefagyva egy ásatag (több tízezer éves) faunába tartozó néhány állatpéldány. Ezek a halak vagy tritónok a képzett tudósító tanúsága szerint olyan frissen s épségben őrződtek meg, hogy a jelenlévők a jeget meglékelve ott helyben elfogyasztották őket, mégpedig a legnagyobb készséggel. A folyóiratnak bizonyára sikerült csodálatba ejteni olvasóit, hogy a halak húsa oly sokáig frissen megőrződik, de kevesen lehettek olyanok, akik előtt megvilágosodott ennek a hírnek az igazi tartalma: megértettük, mert mi magunk is ama jelenlévők közül valók vagyunk, a raboknak abból a hatalmas, a világon semmihez sem hasonlítható néptörzséből, amely egyedül képes készségesen tritónt enni.”

Ez a bevezető gondolat a könyv egyik nagy hatású eleme, amelyik arról szól, hogy a kolimai száműzöttek olyan éhezés közepett éltek, hogy megették a tízezer éves leletet. Mégpedig készséggel. De ez a kis szövegrész megmutatja azt is, hogy nincs az a résmentes kommunikáció, amelyik tökéletesen működne, mert egy árva hír is megvilágíthat olyan körülményeket, adatokat és tényeket, amelyeket a közlők éppen hogy elrejteni akartak a világ elől.